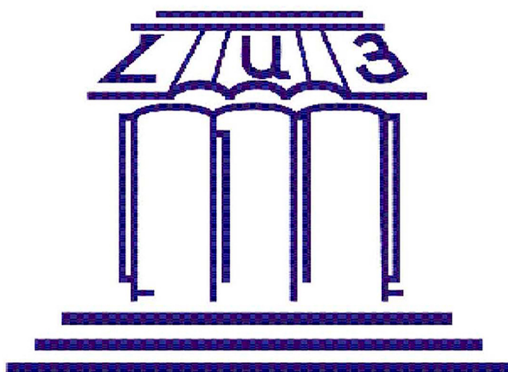

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

9-37

• ՅԵՐԻՏԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐԻԱ •

ԳՐԻԳՈՐ ԳԱՐՈՒՆՑ

ՈՐԵՐԻ ՍԻՄՖՈՆԻԱՆ

• ՊԵՏԱՐԱՏ •

891.99

9-37

891.99

9-37

75k

06 DEC 2011

01 JAN 2009

№ 4 ՅԵՐԻՏ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐԻԱ № 4

ԳՐԻԳՈՐ ԳԱՐՈՒՆՑ

ՈՐԵՐԻ ՍԻՄՖՈՆԻԱՆ

ՎՈՏԱՆԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐԲ

ՊԵՏՂՐԱՏ

1882

ՅԵՐԵՎԱՆ

14 .03. 2013

25154

3326-89

Արթուրից՝ Պ. Սարգսյան

Գրավիտ 2634 (բ) Հրատ. 2255 Պատվեր 2080 Տիրած 8000

Պետրոսի ապարան, Յերևան

ՎՈՐՊԵՍ ՊՐՈԼՈԳ

Կրկին ահա, առած ջնա՛ր,
 Մեր շարքերում ու մեր յերթում
 Մեր պայքարն եմ յես գովերգում
 Մարտնչումի անունը վա՛ռ.
 Թույլ ե, զիտեմ յերգըս մեր դեմ,
 Բանակում մեր արիակամ,—
 Բայց վորձում եմ կրկին անգամ
 Մեր պայքարն ու հույզերը տալ...
 Պայքարը բոլոր, վոր տողերիս
 Դատակներից ամենքն զգան,
 Լինե՛լ արթո՛ւն, լինե՛լ զգա՛տ
 Ու պայքարի յերնեն նորից...
 Ու յես... ու յես վողով արի,
 Մտած կյանքի անհուն մի հուն,
 Պիտ մաքառեմ, լինեմ արթուն՝
 Բռնած դրոշը պայքարի...
 Իսկ քանի լինե՛ր կռիվ չկա
 (Կռիվ գրսի թշնամու դեմ)—
 Յես տեսնում եմ ահա իմ դեմ
 Բանակները կուռ, հաղթական...
 Ու իմ դիմաց կրկին զնդեր
 Ու բանակներ ելլե՛, ելլե՛—
 Շարքերը դորշ շինե՛նների
 Վոր գնում են արեգընդեմ...

Ձեզ եմ յերգում, մեր բանակի
Իմ ընկերներ խիստ ու տոկուն,
Թուրքովն իմ անսամձ հոգու
Ու կորովով հաղթանակի:
Թող հոգում իմ յեղնե՛ն, դուքե՛ն,
Հույզերը իմ ձե ստանան,
Վոր մարտիկներն հերոսանան
Ու առնությամբ կամքս կուրեն...

ՇՏՈՒՐՄ ՄԱՐՇ

Մըզվենք առաջ, իմ ընկերներ՝,
Յեղներ մարտի կրկին անդամ,
Տեմպեր պիտ տանք դործարանին
Մեր ձեռքերից ամրամկան...

Անխնիքը մետաղածույլ
Թույ դառնան մեր կամքի ուժից.
Մենք միլիոն ենք, հազար ու բյուր,
Սահման չկա մեր կուռ ուժին:

Մենք ապրում ենք մի դար ահա
Հախուռն, ու բարդ, ու վիթխարի,
Ուր շողում է, վորպես վահան,
Յեղնող ուժը մասսաների...

Ու մենք մասնիկն այդ բանակի
Յեզ մեր ուժը հրահոսա՛ն
Դրած վաղվա հաղթանակին,—
Ահա յեղում ե՛նք, անուսամն...

ՃԱՆԱՊԱՐԶԻ ՅԵՐԳ

Լեռներ՛ր, լեռներ՛ր ծնկաչոք,
Յեւ՛ աբահե՛տ, և ուղի՛
Դարձրել են պողպատյա
Յերեկվա հին խճուղին...

Մեր գնացքը անվեհեր
Սլանում ե սրընթաց,
Շուրջըս անտառ ու վիհեր
Ապառաժներ՛ր կրճաբաց...

Նորից լեռներն են արթո՛ւն,
Ու հսկելով Դեպ-հետին
Իր լույս աչքերն ե թարթում
Ալլա հ վեր դին...

ՏՈՂԵՐ ԼԵՌՆԱՍՏԱՆԻՆ

Կրկին լեռներ, իրար հենվա՛ծ
Ապառաժներ այնքան մոտիկ.—
Ասես պառավներ են հինված,
Կամ ուղտեր են կանգնած վոտի:

Ո՞ւր են այստեղ անտառներն ու
Խրճիթները հին, տխրադե՛մ.
Այստեղ բանակն ե արչավում
Մեր բանակը՝ կազմած գընդեր:

Այստեղ հնչեց ծեր պոյետի
Ցերգը մի որ լալահառաչ
Ու արեւը չրջան գծե՛ց
Ու տարիներ անցան առաջ:

Յես չրջում եմ ահա կրկին
Հին վայրերը ու իմ դիմաց—
Բարձրանում ե Ալլահվերդին
Անհաղթելի բերդի նման...

ՇՈՒՆԴ ՈՒ ԲՈՑ

Այստեղ կըրակը հուրհրան
Հուրհրատում ե ու լիզում քեզ,
Լիզում ծանոթ մի շան նման
Ու բորբոքվում, դառնում հրկեզ:

Յեւ հոսում ե առո՛ւ-առո՛ւ
Առվակներով պղինձը ցած,
Բորբոքվում ե, կրկին վառվում
Հրչեկ քուրան պղնձացած:

Տաշտակները ահա հերթով
Պղղինձ են կրում, հրահեղուկ
Պղղինձ մաքուր ու հոգեթով,
Հաղթանակի հրով բեղուն:

Շուրջըս ջղեր ու մկաններ,
Հնգամյակի դիրքում համառ,
Վոր պրկվում են միշտ աներեր—
Վերջին կռվի՛, մարտի՛ համար...

ՔԱՐԵ ՔԱՂԱՔ

Գարե քաղաք, քաղաք քարի՛,
Յեղնող քաղաք բանվորական,
Ունկնդրում եմ յերգիւ աբի
Ու պայքարիւ հերոսական...

Գո մեջ սընվում, ամրանում են
Հերոսները այն իմ յերկրի,
Վորոնք յերկրի կուրծքը քերում
Ու պղղինձ են տալիս յերկրին...

Գո մեջ ահա, քարե քաղա՛ք,
Տներ տուֆի, քար, քարաշեն,
Ու բարձրացող մի աղաղակ,
Վորն իմ սրտի քարն ե մաշել...

Ու իմ դիմաց այս ժամին ել
Բարձրանում ե պատը կանգուն,
Ողն են ցանցում վիշկաները
Մկանների ուժովն անդուլ...

Յ ՈՒՂ Յ Յ ԵՐ Ե Վ Ա Ն Ի Ն

Կուռ բանակից բանվորաձույլ
Ու լեռներիցն այս ազագուհն
Հերոսական հազար վողջույն
Մկաններին պիրկ ու բազում:

Ընկերներիս, վորոնց հատու
Ամեն դարկն է մի նվաճում,
Վորոնց ամուր դարկն է քանդում
Պատերը հին, վոր նորն աճի:

Նրա՛նց, վորոնք կամքով արի
Ու յերեսով յերկրիս դառած՝
Ռումբ են գցել հին աշխարհին
Հայացքները հեռվին հառած:

Իմ ընկերներ մոտի՛կ, հեռու,
Ուր ել լինենք՝ մեր կամքն է մի,
Մենք ել վայրի այս լեռներում
Թափ ենք տվել զլուսաբերին...

Ա Շ ՈՒ Ն

Մաքըրվել են դաշտ ու սա՛ր,
Միայն քամին է սուրում,
Տերևներին հավասար
Քափում է ու համբուրում:

Ճըթճըթում են հողի տակ
Սերմերը մեր անհամար,
Վոր յերբ դարունը դա տաք—
Նրանք ծըլեն, ամրանան...

Վերջին տերևն ել ահա
Քամին տարավ ու քչեց,
Ծուռով ձըմեռը կդա,
Կտարածի իր փեշերն:

ԶՆՀԱԼԻՑ ՀԵՏՈ

Շուտով գարո՛ւն, գարո՛ւն,
Արե չողչողան,
Հողից կեննեն բազում
Ծիւիւր կամբանան:

Արեւ փայլ կտա
Հողին ու քարին.
Կրկին մարտի կղան
Մկանուքն արի...:

Ելի մուրճեր կզնգան
Կիսալարտ պատին,—
Այս քարերի վրա
Քրտինք կըկաթի:

ՀԱՍԿԵՐԸ

Արտերում վոսկի՛
Կռիւ կա բազկի՛,
Արտերը փռւել են անափ,—
Հասկերը հասո՛ւն են,
Հունձն սկսվո՛ւմ ե,
Արտերում պայքար ե ու թագ՛:

Արտերում այսոր
Մեքենան հզոր
Կտրատում ե ցողունը հասկի,—
Նա իր ձիւդ արշավով
Այնքան ե արշավել
Ու առաջ անցել բազկից:

Կուրծքը բաց թողել
Գրցել ե շողերն
Հրկիղող արևն ամառվա.
Ծծում ե հողը
Արեի շողը,
Վոր ինքն ել վառվի, ամբանա:

Հերկի՛ր, տրակտո՛ր,
Դաշտը ամեն որ,
Մեր հողերը լայն ու անծիր,—
Ամեն մի ակոսդ
Թշնամուն մի փոս ե.
Ակոսի՛ր, արշավի՛ր, անցի՛ր...

ԱՐՏԵՐԳ

Մեր արտերում չափափում են
Մեքենաներ զվարթաճայն.
Արևն արտի սիրտն եր լափում,—
Յերաչտի հն տարին անցավ:

Արտն ե կանգնել, վորպես ահա
Մի մեծ բանակ հաղարանոց.
Շողաններն են առել հասակ
Արտերի այդ զորանոցում...

Ու քավում են սիրով իրար,
Փափսում են, խոսում կամաց,
Շորորվելով հարսի նման,
Մի կարոտ են վառել անանց...

Ու արևն ե ճառագայթել
Դաշտի, հանդի, արտի կողին,
Յերբ ել չկան թումբ ու ափեր
Համայնական մեր հողերին...

Մեր արտերում չափափում են
Մեքենաներ զվարթաճայն.
Տարիները սով, յերաչտի
Հե՛յ ջան, անցան, հե՛յ ջան, անցա՛ն...

ՅԵՐԳ ԲԱՄԲԱԿԻՆ

1.

Բամբակի արտ, ծփա՛
Ու պըսպղա՛ ձյան պես.
Շուտով ձեռքեր կգան
Ու կպարզվեն քեզ:
Ձերմ արևը ծնծղան
Կոփեց քո ցողունը.
Ծփա՛, ա՛րտ լիմ, ծփա՛,
Քանի դեռ հողումն ես...

Ասղտող ձյան պես,
Բամբա՛կ, քո փաթիլը
Թշնամու արտի մեջ
Մահացու կաթիլ ե.
Ծփա՛, ա՛րտ լիմ, ծփա՛,
Շորորա հարսի պես.
Ահա ձեռքեր յեկան
Ու պարզվեցին քեզ...

2.

Արևը ցրել ե լուսե
Խրձերը արտի վրա,—
Արևն որն ե կիսել,—

Ժպտում են արտերն անծայր
Արևի լույսի ներքո,
Արտերում գործում են դարձյալ
Մարդիկ՝ կոշտացած ձեռքերով...
Քաղում են բամբակը,
Քաղում են—
Ու ամեն քուլան քաղելիս
Թշնամու սիրտը
Դաղում են...

Իսկ այնտեղ,
Քաղաքում հեղինակ,
Գործում են լինի ու մաշին,
Դառնում ե մաքրքը,
Դառնում ե,
Դառնում ե անթիվ, անհաշիվ:

Արևը ցրել ե լուսե
Պուրձերը արտի վրա,
Արևը որն ե կեսել.
Իսկ դաշտում բամբակի
Գործում ե ձեռքը,
Վոր հասնի Փարրիկին
Առաջին բերքը...

Յ Ե Ր Գ Կ Ե Ս Ո Ր Ի

Արևը վռնիլի յե մաղում
Արտերի՝ դաշտերի՝ վրա.
Հնձանում, արտերում ու բաղում
Շողում ե բերքը հուրհրան:

Արևը չարում ե ասեղ,
Հասել ե բերքը ամռան,
Արտերում կռիվ ե ասես,
Կռիվ, բայց հողերի վրա:

Թընդում են արտերը հիմի,
Արտերը ժպտում են բերքից,
Արևը՝ հուր մի սինի՝
Կախվել ե կապույտ յերկնքից...

Ամենուր արե՛վ ե ու կեսոր,
Թնդում են արտերը, յեռում,—
Ու նրանք ծալում են ես որն ել
Հաղթությամբ ու բերքով բեղուն...

3326 84

ՎԵՐՆԱԳԻՐ

Այն որերի համար
Ու վերելքի—
Ահա յերգն իմ անմար,
Դեռն իմ յերգի:

Թող կարկաչեն հավերժ
Այս որերի խնդում
Իմ յերգերը անվերջ:

Թող ամրանա ծա'ռը
Ի մ յերգերի,
Վոր նա լինի պայծառ,
Իմաստալի:—

Այս որերի համար
Ու վերելքի—
Ահոս յերգն իմ անմար,
Դեռն իմ յերգի:—

ՀՈՒՇ

Սվիններ, սվիններ, սվիններ,
Իմ շուրջը դեմքերն են արի,
Իմ շուրջը նոր կյանք ու ընկերներ,
Մտած նոր հունը պայքարի:
Արևը փռել է նարինջ
Ծնկաչոք սարերի վրա,
Իսկ ողում ապակյա ու ջինջ
Ամրակամ դործում են նրանք:
Ու թողած քարաչեն քաղաքն ու
Դործատան չչափները խոսուն,
Լսում եմ այստեղի աղաղակը,
Այստեղի կանչերն եմ լսում...

Նրա ձայնը խրոխտ հնչում է
Շինելով են ուղի ամրակուռ,
Ու թռչում, իմ միտքը թռչում է
Զդիտեմ դեպի ուր, դեպի ուր...

Հրեղեն բաշերի նման
Մազերը վոսկեհեր ու գանգուր—
Փռվել են ճակատի վրա
Ու սեղմել էն գանգը...
Աչքերը կապտալիճ ու ծավիլ,
Հասակը բարձր է, պարթև.

Հպարտ ե, նման արծվի,
Քայլվածքը թեթև.
Այդ նա յե... այդ նա յե... այդ նա յե,
Հերոսն ե չդրված յերկա,
Նա ինձ ախճան հմայել ե՝
Իր շունչը տալով իմ յերգին:
Ու իմ դեմ, իմ դիմաց ահա,
Բրոնզե արձան մի վոլպես,
Աչքերում վճիռ մի պահած՝
Կանգնել ե գինվորն՝ իմ ընկերը:

Հիշում եմ. կռիվ եր, արյուն,
Փողոցում ցույց եր, բարիկադ,
Քաղաքում կյանքն եր մեռնում,
Հերոսները փռվում
Պատի տակ:

Յեվ ահա նա, այդ պարթև
Հասակով բարձր պատանին,
Վոր այժմ կանգնել ե թեթև
Իր նման շատերի թիկունքում:—
Կռվեցին, կռվեցին, կռվեցին,
Արյունը լճացավ, հոսեց,
Մարտիկներն ընկան, փռվեցին,
Ճակատում թնդանոթը խոսեց:

Իսկ հետո սպիտակ չափիկը
Խրյուճով ներկվեց, բարձրացավ,
Բարձրացավ վարպես դրոշա՛կ մի—
Ու օրեր անցան...

Երևը զծում եր չըջան,
Դաշուրին թքում եր թույն,—
Հեռքի՛ն՝ կրկին հրացան,
Ճակատում՝ պայթյուն:—

Բանակը մեր յելած հնձի
Կռվում եր... մարտնչում... յեղնում...
Վրնջում եր, դուրում կարմիր ձին
Ու կրկին հաղթանակ բերում...

Հրեղն բաշերի նման,
Մազերը վոսկեդույն, թեթև—
Նրա բաց ճակատի վրա
Նստել են թեթև.
Թվում ե, թվում ե նրա
Ճակատը այն մեծ ճակա՛տն ե,
Ուր վոր դեռ պիտի
Բարձրանան
Ու կրկին բանակներ ճակատեն:—

Կանգնել ե գինվորն այդ՝ պահակը,
Շրջում ու հիշում ե մեկ-մեկ,
Վո՛ր դեպքը յե՛րբ պատահեց,
Ու իրենց ուժը անթեք...
Շրջում ե... Իսկ շուրջը նրա
Արևն ե, չափրան ու շո՛ղ,
Ու կահաջ սարերի վրա՝
Մեր բանակն ե՝ կուռ ու մարտնչող...

ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Թող խոնարհվեն պայծառ
Դրոշակները մեր,
Շունդալով չողան
Այս աճյունի վրա.
Փողոցներում կրկին
Թող վողողի յերթը,
Վոր ընկած մարտիկի
Անունը վառ մնա:

Նա պայքարում յեղավ,
Ճակատներում մարտեց,
Վերեժով մի աղա՛հ
Թշնամու դեմ դնաց.
Բանակով մեր անթեք
Ճանապարհների հարթեց,—
Թող ընկած մարտիկի
Անունն անմար մնա...

Նա մարտիկ եր կռվում,
Արիակամ զինվոր,
Ռազմադաշտում ահեղ
Հաղթանակ եր տանում.
Դրոշակները մեր
Շունդալով թող վե՛հ

Իրենց վրա կրեն
Ընկածի անունը...

Թող վոր շարքերը մեր
Ամրանան ու յելնեն,
Ռազմաճակատ նետվեն
Հորդ հեղեղի նման.
Նրա մահն այսոք
Միլիոններ ե հանում,—
Թող ընկած մարտիկի
Անունը վառ մնա...

ՏԱՍՆԱՄՅԱ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

... Յեվ ուր առաջ բանտ եր խավար,
Ճորտութիւն եր ուր լուռ քնել...

ՅԵ. ՉԱՐԵՆՑ

Տոն ենք տոնում հստի խնդում,
Մեր նոր յերկրի տոնն ե հստի,
Կանգնել ե մի վրակե կեսոր,
Կուռ շարքերն են դուրում, թնդում:

Յես գնում եմ ուղի անցած
Շարքերի հետ այս տոն որին,
Բարձրանում են մտքիս ֆոնին
Տարիները անեյացած:

Տասը տարի, տասը դարուն,
Ու տարիներ ելի անդին,
Յերբ մեր շուրջը մոխիր եր, դի,
Ու քարին եր սառել արյուն:

Սրի, թրի ազգամիջյան,
Թնդանութի, ումբի վորոտ,
Յերկիրը՝ նոր կյանքի կարոտ՝
Ռազմաճակատ, կովի իջած:—

Եսոր տոն ե, հստի խնդում,
Ու արևն ե շարում ասեղ:

Ո, ել ինչո՞ւ հինը ասել,
Յերբ շուրջը մեր կյանքն ե թնդում:

Եսոր Լենինն ե մարմնանում
Մեր գործի մեջ,—ու պայքարի
Հոծ շարքերով, խլիղախ, արի—
Դա մեր բանա՛կն ե ամբանում...

ՄԵՆՔ ՊԻՈՆԵՐՆԵՐՍ...

Մենք ծնվեցինք հոկտեմբերյան
Կռիվների հնոցում,
Յերբ վոր դետն եր հոսում արյան
Պատերի սակ, փողոցում:—

Յերբ մեր հայրերը պարզած վեր
Վառ դրոշները կարմիր՝
Կռվում եյին ու մարտնչում
Արիակամ ու ռազմի:

Մենք ծնվեցինք վառ ու հրե
Որերում թեժ ու արի,
Իսկ այսօր մեր կամքն ենք դրել
Մեր վեհ ու մեծ պայքարին:

Արեգակն է չողչողում մեզ
Յեւ խոլ պայքարն է կանչում,
Իսկ մենք կամքով անթեք ու վեհ
Նվաճում ենք ու աճում:

ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ

Շ ե փ ո Ր ի' Ր,
Շ ե փ ո Ր ի' Ր,
Շ ե փ ո Ր ի' Ր,
Թմբկահար, թմբուկդ դա՛րկ ուժգին,
Վոր մեր այս վճռական օրերի
Ընթացքը ամրանաւ ուժգնի:

Թող փուլեն հաղթությամբ ամենուր
Բերդերը՝ պայքարով մեր գնած,
Ու լինի շարվածքը մեր ամուր,
Հիմքը, վոր բետոնից ե դրած:

Լենինյան փարոսը մեր ճամբի
Ամեն մի կայանում թող շողա՛,
Վոր կամքը պայքարում մեր կռիվի,
Մեր կամքը չ'երերա, չ'դողա:

Զեռքներս առողջ և առո՛ւյզ են,
Առջևում մարտեր կան վճռական,
Մեր սիրտը խնդությամբ թող դարկե,
Վոր հաղթենք պայքարում վերջնական:

Շ ե փ ո Ր ի' Ր,
Շ ե փ ո Ր ի' Ր,

Շ ե փ ո Ր ի' Ր ,
Թ մ բ կ ա հ ա Ր , Թ մ բ ու կ դ ւ ա' Ր կ ու ժ դ ի ն ,
Վ ո Ր մ ե Ր ա յ ս վ ճ ու ա կ ա ն ո Ր ե Ր ի
Ը ն Թ ա ց ք ը ա մ ր ա ն ա և ու ժ դ ի ն :

Հ Ն Ո Ց Ի Մ Ո Տ .

Մ ե գ մ ո տ մ կ ա ն , ջ ա ն ք ու լ ա Ր ու մ ,
Ու ս լ զ ի ն ձ ի հ ու Ր ն ե ա ն մ ա Ր .
Պ լ ա ն ն ե Ր ի կ ա տ ա Ր ու մ ը
Դ ա Ր ձ ե լ ե գ ո Ր ծ , փ ա ու ք ի հ ա մ ա Ր :

Պ զ ի ն ձ ա ղ ե մ մ ա Ր դ ի լ ա յ ս կ ո ղ մ
Ու հ ա լ ո ջ ն ե Ր լ ա յ ն ա յ ե Ր ա խ ,
Ու Ր-վ ո Ր ս լ զ ի ն ձ ն ե ա ղ մ կ ու մ
Ու ծ ա յ Ր ա ո ճ ու մ վ ո ս կ ու յ ե Ր ա լ ի ն :

Ի ս կ ա յ ս գ ծ ու վ կ ե Ր մ ա ն ու կ ո Ր ,
Վ ո Ր ս կ ե ս հ լ ու կ ա մ կ ա տ ա Ր ,
Պ լ զ ի ն ձ ե ն կ Ր ու մ հ ա ղ ա Ր վ ա գ ո ն
Ա ն հ ա տ ն ի լ ի ու ա ն դ ա ղ ա Ր :

Վ ո Ր հ ն ո ջ ու մ ս լ զ ի ն ձ ը չ ե կ
Յ ե լ ն ի , յ ե ո ա ու վ ա Ր ա Ր ի ,
Ու ս լ ա յ ք ա Ր ու վ ա ո ա ջ ք չ ե ն ք
Տ ե մ ս լ ն ու Թ ո ի չ ք ն ա յ ս ո Ր ե Ր ի :

Ա Ճ Ո Ւ Մ

Ձեռքերը չարում են, չարում,
Պատերը հասնում են յերկինք,
Նստում են քարերն, ամրանում,
Քարերը՝ հիմնաքար վերելքին:

Քրտինքը կաթում է հողին,
Դեմքերին բրոնզի վայլն է,
Բարձրանում է պատը հողից,
Վայրկյանը վայրկյանին՝ այլ է:

Իջնում են մուրճերը, զրնգում,
Հղկվում են քարերն անհամար,
Լարում են մկան առ մկան
Ու գործում վերելքի համար:

Տ Ո Ղ Ե Ր

Տե՛ս, արևն է յելել անգայթ,
Գյուղերն անթիվ իրար յեկած,
Առոյցան ու աշխատանքը
Յերբեք չեղած չկրկնված:

Մեր գյուղերում զրնգում է
Նոր վարարող կյանքի առումն,
Վորքան ուրախ, տե՛ս, բացվում է
Յերկաթավոր, իրնդով գարուն:

Ձգաստ յեղի՛ր, զգաստացի՛ր,
Յերգի՛ր ուրախ յերգը նրանց,
Թող հաղթական գարունն բացվի
Խորհրդային գյուղի վրա...

Պ Ա Յ Ք Ա Ր

Հանքերում սլաքաբլու համառ ե,
Համառ ու անդիջում են մերոնք,
Դրսում շող, մրդահաս, ամառ ե,
Իսկ հանքում կոչտացած ձեռքերով
Քերում են բերքը լեռների:

Այնտեղ լեռները քերում են,
Վոր յեղնի պղղինձը հուրհրան,
Թշնամին անկանդ դեգերում ե,
Վոր սաստի թափը նրանց
Ու իրեն ճանապարհ բանա:

Համառ ու անդիջում են մերոնք,
Քանդում են կուրծքը լեռների,
Վոր յեղնի կոչտացած ձեռքերով
Պղղինձը՝ յերկիրն հեղեղի
Ու նրան դեպի վեր հրի...

Իջնում են դարկերը համառ,
Քանդում են նրանք անդիջում,
Պղղինձի պլանի համար
Մուրճերն են հարվածո՛ւմ,
Իջնո՛ւմ...

Տ Ր Ի Ո Ւ Ե Տ Ն Ե Ր

1.

Մենք դիտենք, վոր մոտ ե բուսն
Հատուցման ու հաղթանակի,
Յերակները թող տրուին,
Մենք դիտենք, վոր մոտ ե բուսն:
Մենք մեր վաղը պիտի կուրենք
Կորովով մեր կուռ բանակի,—
Մենք դիտենք, վոր մոտ ե բուսն
Հատուցման ու հաղթանակի:

2.

Հաղթանակն ե աճում ահա,
Դրավում ենք դիրքեր, դիրքեր,
Բարձրանում ենք, վորպես վահան,
Հաղթանակն ե աճում ահա:
Մեր ուղին ե ձիւղ, պողպատյա,
Նրա վրա խուլթեր, վիհեր:—
Հաղթանակն ե աճում ահա,
Դրավում ենք դիրքեր, դիրքեր:—

3.

Ժայռերն են ընկնում յերեր,
Արշավում ենք արի, անդող,

Մեր մուրճերէց՝ հնին հաղթող՝
 Ժայռերն են ընկնում յերեր։
 Բերդերն են այստեղ յելել
 Հնի վրա, հինը քանդող,—
 Ժայռերն են ընկնում յերեր,
 Արչալում ենք արի, անդող։

4.

Հերոսների կամքը անդուլ
 Բարձրացել է, մորպես վահան,
 Կապանքներն է հնի քանդում
 Հերոսների կամքը անդուլ։
 Այս լեռներում ու անդուլում
 Պայքարի յե յելել ահա
 Հերոսների կամքը անդուլ,—
 Բարձրացել է մորպես վահան։

5.

Մեր մուրճերն են վես ու համառ
 Ժայռերի դեմ հնամենի,
 Պայքարողը վաղվա համար
 Մեր մուրճերն են վես ու համառ։
 Մեր հոգու մեջ հույդն է դամած
 Ու կորովն է մարտիկների,—
 Մեր մուրճերն են վես ու համառ
 Ժայռերի դեմ հնամենի։

6.

Հալոցներում լայնալերախ
 Հուր-հուր պըղինձն է աղմկում,

Ծայր է առել վոսկու յերակն
 Հալոցներում լայնալերախ.
 Հնոցները հուր են թքում,
 Բորբոքվել է հրչեկ ջուրան,—
 Հալոցներում լայնալերախ
 Հուր-հուր պըղինձն է աղմկում...

7.

Վորքան ել վոր խուժեր բարդեն,
 Արդելակներ դնեն մեր դեմ,—
 Ճանապարհը մենք կհարթենք,
 Վորքան ել վոր խուժեր բարդեն։
 Կարմիր դրոշը դըժից դուրս
 Տարածվում է ահա արդեն,—
 Վորքան ել վոր խուժեր բարդեն
 Արդելակներ դնեն մեր դեմ...

8.

Ֆրոնտներում մեր պայքարի
 Դասակարգն է յելել անթեք,
 Մկաններն են ձգվել արի՛
 Ֆրոնտներում մեր պայքարի,
 Մենք յելել ենք կուռ, վիթխարի
 Ու չեն կարող ել մեզ թեքել։
 Ֆրոնտներում մեր պայքարի
 Դասակարգն է յելել անթեք...

ՊՂՆՁԱԶՈՒԼԱՐԱՆՈՒՄ

Այստեղ հնգամյա
Հերոսներն են տեմպի,
Մրախառն զրտինքը
Վողողիլ է նրանց.
Արդեն ութը ժամ է
Անցել կես դիշերից,
Բայց կանգնած են նրանք
Բարեկազմի վրա:

Բարեկազմը նրանց
Մի ճակատ է դառել,
Կռվի մեծ մի Փրոնտ,
Ու բրոնզե մարդիկ
Իրենց կոշտ ձեռքերի
Մկաններն են լարել
Ու կանգնել են նրանք,
Վորպես մի մի մարտիկ...

Ու հոսում է նորից
Ջուրը փրփրակալած,
Ու պղինձն է ժայթքում
Վորպես մեծ մի լավա,
Իսկ բանվորներն ահա
Ձիգ ձողերը առած

Փոխում են ընթացքը
Տաշտակների վրա...

Ու մինչև այս ժամը
Արեգնային ու պարզ,
Մինչև դալուստը
Չորրորդ ջոկատի—
Նրանք դորժում են
Ջրաստ, արագ ու վարժ,
Ու զրտինքն է հոսում
Նրանց վեհ ճակատից...

ՀԱՍՈՒՆԱՑՈՒՄ

Հասունացել եմ պայքարում,
 Գայքարում եմ հասունացել
 Յես ապրում եմ այս վեհ դարում
 Ու մի անցյալ եմ ունեցել:

Յես չեմ բերել ինձ հետ հնի
 Ո, վո՛չ մի շերտ, վո՛չ մի մորմուք.
 Ինձ կոփել են քուրաներն ու
 Հնոցները մշտաբորբոք:

Ինձ լիզել ե նրանց հուրը,
 Կոշտ դեմքեր են շուրջս յեղել,—
 Դրանից ե, վոր ամուր եմ,
 Վո՛չ թե աշտան թույլ մի յեղեղն...

Քաղցր ե կոփվող կյանքի՝
 Առորյայի խոհով լեցուն,
 Յես տղել եմ իմ իսկ կամքին
 Կյանքի դասը, վառ ու ցնծուն:

Ու այժմ, յերբ հասունացել,
 Ել նման չեմ անտաշ քարին—
 Վերելքներ եմ յես ունեցել՝
 Կամքը ուտած մեր պայքարի:

ՎԵՐՁԵՐԳ. ՆԵՐԲՈՂ

Վարալիլովյան բանակը կուռ,
 Վորն անթեք ե, պողպատակամ,
 Յեվ շարքերով իր յերկաթակուռ
 Նետվել ե մարտի ամեն անգամ,
 Յերբ թշնամին ե յելել հախուռն,—
 Կրկին մարտի յե յեղում արի,
 Ու ղեկավարի խոսքին զգաստ
 Ջղտում ե դիմել դուռ պայքարի,
 Բայց դեռ կանգնած ե կազմ ու պատրաստ:
 Իսկ ղեկավարը այն պողպատե
 Կտա հրամանը արի՛, անդող,—
 Նա համոզված ե, նա լավ գիտե,
 Վոր բանակ կա միայն հաղթող:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Վարպեա պրուզ	15. Հուշ
2. Շտուրմ-մարշ	16. Հիշատակին
3. Համապարհի յերգ	17. Տամամյա տարեդարձ
4. Տողեր լեռնաստանին	18. Մեմֆ պիտներներ...
5. Շոինդ ու բոց	19. Պիտներական
6. Գարե ֆաղաֆ	20. Հնոցի մոտ
7. Թուղթ Յերեվանին	21. Անում
8. Աշուն	22. Տողեր
9. Չմեալից հետո	23. Պայֆար
10. Հասկերը	24. Տրիտիտներ
11. Արտերգ	25. Պղնձաձուլարանում
12. Յերգ բամբակին	26. Հասունացում
13. Յերգ կետրի	27. Վերջերգ. ներքալ
14. Վերնագիր	

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0330382

25154

4520 75 400

Григор Гаруни
СИМФОНΙΑ ДНЕЙ

ГИЗ ССР Армения. Ереван